

Testy pro praktické využití psovoda se psem KZJ – Test psa stopaře KZJ

Smyslem **Testu psa stopaře KZJ (TPS)** je prověření schopnosti psa s psovodem sledovat pachovou stopu konkrétní osoby na základě ztotožnění stopy s pachovým předmětem hledané osoby (kladeče). Tuto stopu vyhledat, sledovat a nalézt kladeče v časovém limitu.

I. Nároky kladené na práci psa

Chování a připravenost psa je posuzována po celou dobu konání akce. Pokud pes projeví chování, které by mohlo nasvědčovat, že se jedná o psa se špatným typem vyšší nervové činnosti, špatnou ovladatelností a připraveností, může být z plnění testu vyloučen.

Obratnost a ovladatelnost je souhrn několika základních cviků, které musí pes v praxi zvládnout. Přivolání, ovladatelnost u nohy, odložení na místě, vysílání psa do různých směrů a nesení psa cizí osobou.

Cílem speciální pachové práce – stopování, je nalezení hledané osoby. Nalezení předmětů pro splnění testu není podmínkou, v praxi může být však výhodou. Označení osoby i předmětů může být libovolným způsobem, pes však nesmí osobu obtěžovat nebo ji jinak fyzicky kontaktovat.

Psovod může vést psa libovolně dle svého uvážení. Může psa libovolně usměřňovat, volit rychlost postupu, vzdálenost od psa. Musí mít psa neustále v dohledu a nesmí ohrozit psa, sebe i další účastníky akce a nahodilé osoby (například nekontrolovaným přechodem psa přes cesty a podobně). Jedinou podmínkou je, že pes provádí vyhledání pomocí stopování nikoliv „plošným revírováním“. Práce mohou probíhat v denních i nočních hodinách. Nález osoby hlásí psovod rozhodčímu předem domluveným způsobem, obvykle vysílačkou.

Prostor pro vyhledání popíše psovodovi rozhodčí na základě přirozených orientačních bodů v místě pro vyhledání (tzn. prostor není vytyčen uměle např. cedulkami a podobně)

II. Nároky kladené na práci psovoda

Vybavení psovoda pro vypracování testu musí odpovídat charakteru práce na pachové stopě v praxi. Tzn. vybavení pro první pomoc, první pomoc psovi, vybavení pro noční práci, vybavení pro komunikaci (vysílačka, mobilní telefon), oblečení a obuv do těžko prostupného terénu, tekutiny apod. Odborná způsobilost psovoda je posuzována před nasazením psa (zjištění situace) a v průběhu plnění speciálního cviku nebo i formou přezkoušení základních znalostí a dovedností k nasazení.

III. Minimální věk psa pro skládání testů

minimální věk psa pro TPS-1 – 15 měsíců

minimální věk psa pro TPS-2 – 20 měsíců

minimální věk psa pro TPS-3 – 24 měsíců

IV. Terény pro stopy

Terény stop musí odpovídat danému stupni TPS a musí umožnit ověření práce psa praktického charakteru na položené stopě. Pokládat stopy „sportovně“ je nežádoucí. Terén musí být pro práci psa bezpečný (tzn. bez chemického/toxického znečištění nebo při přechodech frekvence musí být zajištěn ve spolupráci s psovodem bezpečný přechod přes komunikace a podobně).

V. Akce

Vyhlašuje-li se na akci výsledné pořadí psovodů se psy, seřadí se podle součtu bodů ve výsledkové listině nejprve ti, kteří mají obě disciplíny nejméně na uspokojivou. Dále podle celkového součtu ti, kteří mají speciální práci minimálně uspokojivě (nesplněná poslušnost) a po nich všichni ostatní podle celkového součtu bodů.

V případě shody celkových bodů v případě soutěže rozhoduje:

- lépe bodově hodnocená stopa
- los

Soutěže se provádí dle kategorie TPS-1 a TPS-2. Pořadí vypracování stop se určuje losem.

Mezi stopou „A“ a „B“ nesmí být odstup větší než 48 hodin a nesmí být menší než 2 hodiny. Pořadí stop určuje rozhodčí.

Na oficiálních akcích KZJ má psovod se psem i při neúspěšném oddíle právo dokončit všechny disciplíny. Toto neplatí při diskvalifikaci nebo při zranění psa nebo psovoda.

VI. Počet účastníků akce

Počet účastníků akce viz testy PT a ST. Lze tedy kombinovat s testy psa stopaře s testy PT a ST. Aktuální počet účastníků se stanoví dle počtu účastníků, stupňů zkoušek a z toho plynoucího harmonogramu.

VII. Obratnost a ovladatelnost pro testy psa stopaře TPS 1-3

Provádí se v okolí terénu stop. Mezi ukončením poslušnosti a vpracováním stopy musí být minimálně 30 minut přestávka. Cviky se provádí dle pokynů rozhodčího.

Obratnost a poslušnost se provádí a hodnotí pro všechny kategorie TPS 1-3 stejně a to dle testů PT/ST 1 s následujícími úpravami:

- Cviky 6, 8, 9 a 10 se provádí a hodnotí dle PT/ST 1 s dvojnásobnou bodovou hodnotou.
- Hluky jsou přirozeného charakteru dle prostředí položených stop a není nutné přidávat další.
- Cvik č.7 se provádí následovně: psovod zvedne psa a nese ho minimálně 10 metrů, kde ho předá pomocníkovi. Ten následně nese psa dalších minimálně 10 metrů a položí ho opatrně na zem. Psovod může jít po celou dobu vedle pomocníka. Po položení na zem si připoutá psa na vodítko a vyčká dalších pokynů rozhodčího. V případě velkých (obřích) plemen, lze psa nést společně psovod i pomocník celých 20 metrů bez předání. Hodnotí se klid při nesení, předání a nesení pomocníkem. Pes nesmí projevit agresivitu vůči psovodovi ani pomocníkovi.

Číslování cviků odpovídá číslování pro testy PT/ST.

6. ovladatelnost	20	bodů
7. nesení psa	20	bodů
8. vysílání psa na cíl	20	bodů
9. přivolání (navazuje na předchozí cvik)	20	bodů
10. dlouhodobé odložení	20	bodů

Všechny cviky jsou hodnoceny max. 20 body. Celkem 100 bodů. Pro splnění limitu testu TPS je minimum 70 bodů pro cviky obratnosti a ovladatelnosti.

VIII. Stopy TPS 1 – 3

Platné pro všechny stupně TPS:

Před zahájením stopy předá rozhodčí psovodovi uzavřený igelitový sáček (nebo sklenici) s napachovaným předmětem kladeče. Tvar stopy simuluje chůzi osoby v různorodém terénu (možnost přechodů přes cesty apod.), proto není určen počet lomů, oblouků a jiných možných tvarů. Nalezení osoby oznámí psovod rozhodčímu vysílačkou. Rozhodčí a vedoucí zkoušek mohou postupovat za psovodem. Dojde-li k překřížení stopy náhodnými chodci (např. houbaři) či zvěří, není to překážkou pro její vypracování. Předměty jsou velikosti předmětů denní potřeby – kapesník, rukavice, boty apod.

Hodnocení: známka "SPLNIL" se zadává při nalezení osoby v časovém limitu a splnění poslušnosti nejméně za 70 bodů.

Obratnost a poslušnost viz odstavec VII.

Test psa stopaře – TPS 1

Stopa A: cizí, minimálně 60 minut stará, 500 m dlouhá, 4 předměty. Kladeč sedí nebo leží na konci stopy, v úrovni terénu. Pomocník 30 minut po položení stopy překříží stopu kladeče. Nejdříve však po 200 m stopy položené kladečem. Stopa se provádí za denního světla. Časový limit pro vypracování stopy je 30 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 5x10 m. Přírodní terén se změnou porostu, přejití polních a lesních cest.

Stopa B: cizí, minimálně 20 minut stará, 150 m dlouhá, 2 předměty na stopě. Kladeč sedí nebo leží na konci stopy, v úrovni terénu. Stopa se provádí za tmy. Časový limit pro vypracování stopy je 15 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 5x10 m. V prostoru pro vyhledání není žádná další úmyslně položená stopa. Přírodní terén se změnou porostu, přejití polních a lesních cest.

Test psa stopaře – TPS 2

Stopa A: cizí, minimálně 120 minut stará, 1000 m dlouhá, 2 až 4 předměty. Kladeč je na konci stopy, může být v kterékoliv poloze pod nebo v úrovni terénu. Stopa se provádí za denního světla. Časový limit pro vypracování stopy je 45 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 20x30 m. Současně s kladečem projdou obdélníkem dva pomocníci, kteří však nesmí stopu v obdélníku překřížit a nesmí jím projít blíže než 5 m od stopy kladeče. Každý pomocník později stopu jednou překříží. Přírodní terén se změnou porostu, přechod komunikací, může vést i k okrajovým částem obce.

Stopa B: cizí, minimálně 20 minut stará, 150 m dlouhá, 2 předměty na stopě. Kladeč je na konci stopy, může být v kterékoliv poloze pod nebo v úrovni terénu. Stopa se provádí za tmy. Časový limit pro vypracování stopy je 20 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 5x10 m. V prostoru pro vyhledání není žádná další úmyslně položená stopa. Mírná frekvence okrajových částí obce, přechod komunikací.

Test psa stopaře – TPS 3

Stopa A: cizí, minimálně 5 hodin stará, minimálně 2000 m dlouhá, 2 až 4 předměty. Kladeč je na konci stopy, může být v kterékoliv poloze pod, v úrovni nebo nad úrovní terénu. Stopa se provádí za denního světla, případně i za tmy (v průběhu vypracování se setmí). Časový limit pro vypracování stopy je 120 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 30x50 m. Současně s kladečem projdou obdélníkem dva pomocníci, kteří stopu v prostoru pro vyhledání překříží. Každý pomocník stopu aspoň jednou překříží též v průběhu položení stopy kladečem. Libovolný terén včetně komunikací a okrajových částí obcí.

Stopa B: cizí, minimálně 60 minut stará, 350 m dlouhá, 2 předměty na stopě. Kladeč je na konci stopy, může být v kterékoliv poloze pod, v úrovni nebo nad úrovní terénu. Stopa se provádí za tmy. Časový limit pro vypracování stopy je 30 minut.

Vyhledání stopy se provádí v prostoru 10x10 m. V prostoru pro vyhledání není žádná další úmyslně položená stopa. Mírná frekvence okrajových částí obce, přechod komunikací s jednou křižovatkou.

IX. Hodnocení tesu psa stopaře

Test psa stopaře se hodnotí dle kritérií uvedených níže.

Poslušnost se může provádět ve skupině dle pokynů rozhodčího (viz PT/ST). Každý tým je však hodnocen samostatně. Provedení a hodnocení viz odstavec VII.

Kritéria hodnocení stopy I. až IV. jsou určena pro rozhodčí a slovní hodnocení průběhu vypracování. Převod na bodové hodnocení je v tabulce níže. Čas se měří od chvíle, kdy psovod dá signál rozhodčímu pro zahájení práce. Zahájit práci musí psovod nejpozději do 10-ti minut od hlášení rozhodčímu.

I. KRITERIUM - vyhledání stopy

1. hodnocení ANO/NE (samostatně vyhledal nebo nevyhledal pachovou stopu)
2. v rámci stanoveného časového limitu může libovolně pracovat, jen si sám řekne, kdy vzdává vyhledávání stopy a je tedy hodnocen "NE" - nevyhledal stopu (např.: neví si rady a sám se zeptá nebo si určí vzdálenost, ve které chce být zastaven, pokud půjde špatným směrem od stopy)

Ia. KRITERIUM - poznal sám, že se ztratil

1. pokud sám pozná, že neví jak dál nebo že jde špatným směrem, je hodnocen "ANO" = neztratil se (ví, že udělal chybu).

II. KRITERIUM - vypracování stopy

1. hodnocení - procentuální vyjádření vypracované délky stopy

2. v rámci stanoveného časového limitu může libovolně pracovat, jen si sám řekne, kdy vzdává sledování stopy a je tedy hodnocen pouze v procentech za vypracovanou část stopy (např.: neví si rady a sám se zeptá nebo si určí vzdálenost, ve které chce být zataven, pokud půjde špatným směrem od stopy)
3. kdo nedojde stopu, tak automaticky nevyhledal osobu na konci stopy a čas pro hodnocení se zastavuje v bodě, kdy to psovod vzdá podle předchozího článku
4. pokud je pes po vypršení časového limitu v posledních 10-ti% stopy a stále pracuje na stopě, nechá se pachovou stopu dokončit se započítáním celého času potřebného k vypracování stopy
5. *pokud psovod se psem nestihnou vypracovat pachovou stopu v časovém limitu nebo skončí v průběhu stopy - může psovod s přiděleným doprovodem tréninkově pachovou stopu dokončit*

Ila. KRITERIUM - poznal sám, že se ztratil

1. pokud sám pozná, že neví jak dál nebo že jde špatným směrem, je hodnocen "ANO" = neztratil se (ví, že udělal chybu). Určuje se vždy v cca 100m úsecích. Jinak platí, kdo vypracuje delší část stopy, je před tím, kdo vypracoval kratší část stopy. Pokud dojdou cca stejnou vzdálenost, pak rozhoduje o pořadí Ila. kriterium.

III. KRITERIUM - vyhledání osoby

2. hodnocení ANO / NE (samostatně vyhledal nebo nevyhledal osobu na konci stopy)
3. pokud se psovod se psem na konci stopy od osoby vzdálí o více než 100m aniž by ji našel, jejich hodnocení je "NE" - nenašli osobu

IV. KRITERIUM - celkový čas

1. čas v minutách a vteřinách
2. celkový čas od vydání povelu nebo pokynu psovi k vyhledání a sledování stop až po nalezení osoby nebo ukončení sledování pachové stopy v jejím průběhu

Postup hodnocení stopy:

1. kdo sám vyhledá stopu je umístěn automaticky před všechny, kteří to nedokážou (kdo nedokáže vyhledat stopu, v praxi by skončil). Z těch, co nedokážou samostatně vyhledat stopu, jsou Ti co poznají že stopu nevyhledali automaticky před těmi co to nepoznají (v praxi by mohl odvést pozornost jinam)
2. podle délky vypracované stopy. Z těch, co nedokážou vypracovat celou pachovou stopu samostatně, jsou ti, co poznají ztrátu stopy automaticky před těmi, co to nepoznají (kdo se dostane dále, tak v praxi poskytne větší šanci na dohledání osoby)
3. jestli psovod/pes na konci stopy jsou schopni osobu nalézt nebo prostě půjdou dál (v praxi stačí, když by určili s přesností na 50m, že je tam osoba, co by bylo platné, kdyby udělal stopu a osobu tam klidně nechal a šel dál)
4. podle rychlosti jejich práce (s přibývajícím časem, klesá šance na záchranu života)

Převod hodnocení dle kritérií na bodové hodnocení:

Poslušnost: 100 bodů limit pro splnění 70 bodů

Stopa:

Vyhledání stopy 10 bodů

Sledování stopy 39 bodů

Nalezení osoby 51 bodů

Celkem: 100 bodů

Stopa A: 100 bodů limit pro splnění 70 bodů

Stopa B: 100 bodů limit pro splnění 70 bodů

Celkem 300 bodů limit pro splnění 210 bodů

Vypracovaná délka stopy:

TPS-1:

Stopa A:

Délka stopy do (m) *	0	100	200	300	400	500
Převod na body	0	8	16	23	31	39

Stopa B:

0	50	100	150
0	13	26	39

délka ujité stopy se bere v úvahu +/- 10%

TPS-2:

Stopa A:

Délka stopy do (m) *	0	200	400	600	800	1000
Převod na body	0	8	16	23	31	39

Stopa B:

0	50	100	150
0	13	26	39

délka ujité stopy se bere v úvahu +/- 10%

X. Práce kladečů a pomocníků

Kladeči a pomocníci se řídí pokyny rozhodčího.

Kladeč předá náskres stopy nebo GPS se zapsanou stopou rozhodčímu /nebo jím pověřené osobě) nebo jde již po předem připravené trase (dle mapy nebo GPS). Taktéž jsou zaznamenány místa úmyslných křížení. Kladeč informuje rozhodčího o chování psa při nálezů .

Nevyžadují se žádné zvláštní požadavky na kladeče a pomocníky, jen musí být schopni provést položení a křížení dle pokynů rozhodčího. Pokud jsou na stopě umístěny předměty, nesmí být ve větší vzdálenosti jak 1 metr od položené stopy (tzn. neodhazují se do dálky, ale volně se pustí na zem (cca přirozená ztráta z kapsy či batohu). Předměty musí být dobře napachované (kladeč je má u sebe minimálně 20 minut před položením stopy). Stejně tak musí být napachovaný předmět, který je předán psovodovi (v igelitovém sáčku či uzavřené sklenici) před zahájením práce. Předmětů se kromě kladeče nesmí nikdo jiný dotýkat.

XI. Ostatní

Není-li uvedeno jinak, platí ustanovení uvedené v Testech pro praktické využití psovoda se psem (KZJ).

„Test psa stopaře KZJ“ rozšiřuje „Testy pro praktické využití psovoda se psem (KZJ)“ schválených na MVH dne 10.3.2007 KZJ ČR a pozdějších odsouhlasených změn. Rozšíření schválila členská schůze Kynologické záchranné jednotky České republiky, z.s. dne 15.2.2015 pro roční zkušební období v roce 2015. Uvedené znění výše je platné a schváleno k 1.4.2016.